

«ԱՐԵՒԵԼՔ»

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

ԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԱՆ

എല്ലാവരും, ദയവുചെയ്തുകൊണ്ട്

| ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ  |     |          |
|-------------------------------|-----|----------|
| 9. ՊՈՆՈՑ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ,       | 80  | Դ. Բ. Բ. |
| » » » ՎԵՑԱՄՈՒՆՈՑ              | 45  | »        |
| 9. ԳԱՆՈՒԵՐՈՐԴ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ   | 104 | »        |
| » » » ՎԵՑԱՄՈՒՆՈՑ              | 60  | »        |
| ՕՏԵՐ ԵՐԳԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ | 25  | Շ. Բ. Բ. |
| » » » ՎԵՑԱՄՈՒՆՈՑ              | 80  | »        |

10 фигу

ገጽ ፩

11 9911357.

0011117. 11

911011011111111.

10 PARAS

ՈՐՈՒՄԸ, ԽԳԴԻՐԵԼԵՐ

Ե. աձայնը և օրկը կրօնական խորովին մէջ. — Աղ-  
ջկներու երկրորդական վարժարան և վար-  
ժուհիներ. — Սոյլ Դպրեվանքը :

Կոհնական ժողովը իր վերջնական վճիռը արձակելու հետևանքին և օրին մասին: Մենք իր չնորս առթերը Կոհն. ժողովը իր այս որոշման համար և ուրախ ենք որ այս որոշումը Կոհն. ժողովը այս անգամ ինչպիսիք ազատեց «Անդերեան համալսարանի» ամառամասերից: Ե՛րևանում և օրվա ծառայությանը երկու քաղաքին ի վեր կը զգործածուի մեր կեկեղ թորներու մէջ և անոնք որ որդւն տեսներ և պակն՝ լուելու կեկեղեցական երթմառութեան բարեկարգութիւնը, մ. զգովուրդին բողոքածայնին կնամուտը ցոյց տաւոր համակցութիւնը, կեկեղեցի յանա խնդրներու թիւին առեկտըր իրող սղուտն յեցին և կ'սղուրեն իայց մեր մէջ կան զեւ բաղմամբու անդրկրեանական անկեր, որովք զգտակցարար կամ անգիտակցարար մեր կեկեղեցիին բարեկարգութեան նպաստող այս բարեգիտամբնէր զատակնեանի կ'սղուան խնդրեցական բարեկարգութեան համակարգըներէն տանք բողմամայնը իշխ Աստուծոական կեկեղեցայ առանդըր Թաղայ հակառակ կը գտնեն, իսկ սրբիւնը, որովք, որովք եր զղորդներն զայ՝ խոստ լայնախել կը ձեւանան, պարզագույն զըննամուրութեան և բողմամայնի իրենց չհամակողմ կողմէն պայպապեռեալուն համար կը դատապարտեն զայն: Առանցքն մեկը վերջերը կը յայտարարն թէ միտմայն մզովուրդին յերկեսանդութիւնը ժուտ կը պնեն, իսկ բողմամայնը աշխարհիկ օրտեսները կը իրենցին՝ Շատույն, չնչաւորելը պահ մը թէ՛ ճիշդ է այդ յղուումս չգտնելու Կոհն. Ն'այ իրաւունքով կարելի չէ՛ ըսել նաեւ թէ մեր կեկեղեցի ներսուն մէջ երգումս միտմայն ու զրատապարտերու մէջ զերգելուածս միտաւորարար լաղրիները և արարիները կը իրենցին: Մեր ախրաւաններն շատերուն անհայտն և անհայտարար զեղգիտակցութիւնը, հանկեւտեման պողպա նապիտակները ի'նչպիսի երկնային քաղաքատեութիւն կը զարթեւընեն արեւելք: Մենք կ'ընչաւորելն որ մտնն կեկեղեցի առայժմ չի կնտեր իրեն համար երգչական խումբ տնկնալու բազմամայն Պատարար երգչուհի համար թայց անտեղ զոնի կ'ընան տնայիկ զարթերը զպակն որովք միտմայնը ճորայով կանտ: Յատարարը երգեն իայմամայնը օրերան կը իրենցին և կամ օտար երգչուհիները կը իրենցին անմ'ը միայն արեւելք ո'չ երաւայական երգչատեութեան և ո'չ ալ իսկ կեկեղեցական երգչատեութեան մասին յայտնեղ զողովուրդ մը տնկն: Խնչպիսի որ երբ. պակնայ աղբերան՝ օրինակն համար Գիւրեմաներու, միայնապիտեան և Անցիլաթիւններու կամ իայլաթիւններու լիզուները բողմամբին նստեալութիւններ տնկն առանց նայն ըլլալու, այնպէս ու անոնց սողական երգչատեութիւնները իրարմէ կը առարեբերն: Եթէ կարելի է ըսել թէ հայ լեզուն իտալերէնը, ֆրանսերէնը կամ գերմաներէնը կը իրենցին, կարելի է ըսել նաեւ թէ բաղմամայն Հայ Պատարարն ու երգչական օրտեսները կը իրենցին: Հայ կեկեղ. երգչատեութիւնը իր անանկայատակ մօրթիւներու օրթիւնեանով տնկն, և այս պատճառով տնկն հիման վրայ կ'աղմտեն ներգրտակող իրենց երգչական օրթիւ չի կրնար ըլլալ: Հայ կեկեղեցական երգչատեութեան ղեմ մեղանակով կ'ըլլանք միայն այն տակն երբ իմաստակ անոր օգին պակնելու, օտար կնամայնը անփոխելի կ'ընենք մեր կեկեղեցիներուն մէջ, ըլլան

այդ հզանցները միմյանք թե բազմա-  
նայն: Ահառարի սկզբում էլ, զոր  
հարձե արդարանք: Երբ այդ սկզբում  
էր գործարարներն զնկուս համար եկե-  
ղեցական և օտար երամուկներինը  
դաճե և լու հոռնիւր: Կրկին անգամ զը  
շնորհաբերեց Կրօն: Ժողովը և դասա-  
պետները որոշե անդրեմանական ընդունել:  
Կրօնը զորթէ չլրարան և Հայ Եկե-  
ղեցայն բարեօրգութեան պայապան  
հանդիսացան, որման ըլլալով նոստ  
ուս Եկեղեցիներուն: Կրօնական ժա-  
ղովը բաղձախնը սկզբունքով ընդու-  
նելով հեռեեցաւ երկու հարապաներու  
որոշուիլ Կրօնական և մեր Եկեղեցիին ազգայն  
ըր գործիական երամուկները վարդա-  
նեա ընդունեա և արքան, ծննդալով ու-  
ղեցեալ և Ա. Գրգիւն, լաւին որ ինչպիսի  
յայտնէ և, Դախին ալ բամբնով Կրօ-  
նը իր առըմանքն: Դաւն իր որմա-  
նիկ Ժողովը վերջապէս արդի գեղար-  
ուեստական հաշակին գրաւացաւ արուս:

Դ. Սփարապետեանը իր լեւեմը որ  
Պետրոս Ռ. Կարապետեան, աղլիկներու  
եկրօնական գիրեթով և զերկաթով  
վարձարան մը բանաւ: Նպատակը ունի  
Սկիտարին մէջ, և այս նպատակին իրա-  
գործման համար արդէն իսկ արմարացա-  
տաւն իր կր փետուր: Մանեան երկ-  
բորդական վարձարանները այնքան ժրէ  
նն մեր մէջ որ այդ վարձարանները  
ծրագրէ և նպատակի մասին բաղնիկեան  
չի. Սփարապետը իր արքն Այս ինչքի չա-  
սի յաւաքակցային բաւարար: Նպատակ ու-  
նենալով, թաւով չաշտեց այն լրջուս  
թիւնը թէ մենք ո՛ր միւրջն զանէ հաս մը  
աղլիկանց երբեք արքան վարձարան չու-  
նինք, այլ և մեր նախարկը բաններու  
լրջուցիցն զարարաններն ալ պարանը:  
Թեամը իր փալլին և կամ շատ աննչա-  
թիւով չլլաւաւարաններ Կարապետին:  
Այս պատճառով ալ շատ մը նախախթա-  
նանք արդարեւ ևս իրենց լրջուցիցն  
ները գտցին: Մինչեւս աղլիկանց օտար  
վարձարաններուն հանձնը որ լաւ օրէ  
առաւարտեւը վրայ է, այդ ծնողը դրա-  
մական դրաւաւթիւններն չեն զգար,  
նայն իսկ 50 օտիկ օտարը իրենց աղլիկ-  
ները օտար վարձարանները զլիւլեւ և  
անոնց աներկիւն և Կրօնական իր թրա-  
թիւն ջարձեաւ: Փառապալինք, Հայ  
երկրորդական և զլիւլեւիցի վարձարան  
ներ չուին ընաւ և եթէ դրամական դր-  
ւաւթիւններն որ յամեն աննչա, արդի:  
Հայն ևս իրենց աղլիկանց օտար վարձ-  
արանները զլիւլեւ արդէ մեծ անգա-  
մանեմներնը ունին: Դիւրեպէս մեր  
վարձարանները զքթթէ թէ բացա-  
ռաթեան նախարկութեաննէ կ'լլին,  
լաւին որ ինչպիսի վարձարանեաց չու-  
նինք, չուենք նոստ վարձարաններն:  
Այս բոլոր տեսակեանքով, շնորհաբերէ  
է Կարապետեան թիւն ձեւեարել: Դաւն  
որ Սփարապետը աղլիկան աներկիւն վար-  
ձարանն ալ՝ Հոս Կրօնը՝ Սփարապետին  
Արեւմտեալը պիտի տեղափոխուի, իր  
յայտանքը թէ Կարապետեան թիւն այս  
աղլիկին ձեւեարել, որ մեր կրթական  
գործին մէջ զաւարի թիւն իր լեւեմը  
հաշտէ և, զաւարիբիւ յաղլիկաներն մը  
իւր դաւն, կր յաւաքէ նոստ որ աղլիկանց  
այս երկրորդական վարձարանը ծաղկելով  
վարձարանեաց րաւին մը ալ Կրօնի  
մը, որով զան վարձարանները դիւրու:  
Թիւն կ'ունենան լրջուրէ պարարտանելու  
իրենց առաջալ գոյման: Չոսելով մանչ  
կ'մնէ արարայտեանց ջերմ փափաքնե-  
րան, միշտե կ'իմա զբարեբանութիւնը  
վարձարանը չունեաւ վարձարանեանց  
բաժնի մը և մեր մէջ իր գտնուիլն զիւր  
մարդէին, անոր թաւցն երկրորդական

[illegible]

որ կրթական ընտիր ծրագիրը, զոր անօրջացուցիկ Արեւիկի ընթերցող-բանն, անբիւհանալի մտաց, յստա-տեցան և Մարտի քաղաքեաց անա-ղետելա Տ. Կորնի վարդապետի զով. միայն Տ. Մերեւ Մ. վրդ. Դանիել-եան Սթեփան վանքի կ'ընէ Կթողիկե-ական Աթոքի վարժարանը բարձրանե-ւ համար. եթէ անոր վանքերն ոչ չա-լին, կրկեան դարձել կազմաւորու-թալ դասաւարտութի Սոսի մէջ, ինչ որ Մայն ցաւալէ և Կրիկեան թեմեարան մէջ թական զգրքին առաւարդ դարձի մը առ-ւ անորժողոմարութիւնը այնքան զգա-լի գտնալ, որքան օտար վարժարանը-նը տակաւ կը ծաղկիւն և կը բազմա-նն և քանի մը ասորէն Գաղաստի եր-թթաւդին ոչ Կթողիկեացիներէնք մե-թաւք Կթիւր Կթողիկեացի, ասեւտեղը նոր զգալեւ Կթիւր աստալ: Ասեւտեղիկն ինչ-կեցեցեղեկ իրեւարդողընը ստիպու-թալ պիտի անն իրեւրցիէ աւելի ուսում-մ հարաւորութիւն ունեցող ասեւտեղե-կանը աղջկն: Կրկեան, կիւրեղական և Կթողիկեան աւետիկաներով անժամանչե-ւ իր Կթողիկեականութեան մէջ երկուողա-ւալ կախարան մը:

ՏՕԲԲ. Տ. ԹՈԳՄԱՆ

## ՏԻԳՐԱՆ ՉՈՒՂԱՃԱՄՆ

Հայ Ժողովուրդին՝ վերին լիւսնէ յա-րկն ամուսնկալմանին ցոյց տուած բա-րեւոյթիւնը: Գեղարուեստական դոր-բանը արտադրութեան մէջ իրաւացիորէն հաստատմէ մեր ցեղին պատկանող Գա-ղաստի թանաք և իմացական բացարձակ-աւ օգնականութիւններով օժտուած լլուրը: Կրկեան արուեստին մէջ Հայ-ցոյց ցուցան-եղաւորացիներէնք մեր կենսադաջ-աններնը Երբքին մէջ իրայն կազմա-ւորման ծագին մէջ, ինչ-ճորքի երաժշտա-կանութի մէջ սերել ճիւղին վրայ, որ Յոյն-ան կատարեալ և լիարկ կենսական-ին մը ունեցող դարձելով մերչ աստալե-կեան ծագին մէջ, ինչ-ճորքի երաժշտա-կանութի մէջ Մեծն աւելի կարող ձեռնար-կողով թընչանալ երաժշտութեան՝ նմա-տակաւ նմարդութեան և ճարտարապե-տութեան մարդկեղեկ և անթերի ևւ-անն արթնիկաները, մեր նախապէն յա-ր քանի մը խո-րով բացարձակ այն գըլ-ուստը պատմածները որոնք աղջկանին իրաւ թրջալով երաժշտական գագործի-կան օգնութեան ևւ դարձողականն:

Ինչպէս ի վերջոյ ճարտարական կեն-սադրութեան մէջ Կթիւր տեսանքի, համ-աւաստը իմանանք Ս. Գեղեցիկին՝ մէնե-րաւոր և յոբանջերը մօտեն ունեցող Կթողալ փոխան ևւ զուստանեղեկան-երը: Երբքին յայտնում ևւ Կթիւր ցոյց տու-ած անադրութիւնը, կատարած անգըլը ճի-ւրդը պատմածներ եղան որպէս զի ծնե-րը երբեքայ երաժշտական ևւ աստղ յայտ-նել հոյակապ հոյ տաղանդը մը, Տիգրան Ս. Չեւանեան ծնած է 1840ին, Կ. Պոլսի: Երաժշտական աստման նախադ-րանք իր ծննդավայրին մէջ ստանալի վեր-ջեացած լաւագիւն և Միւլեին գոնաղկաւ: Երաժշտին մէջ կատարել գործածեց զայն:

Իր ստանալի դարձել եղաւ Օլիմպիան, որտ արարածով օրէքն մը, որ աստ-ալին անգաւ ներկայացուցած ինքաւ նուա-ւի թաղանթին մէջ և արժանացաւ Ժողո-րդական մեծ ընդունութեան: Երաժշ-տանքներու այս քաղաքին վերաբերա-ւել չըզգիւ եղաւ իրեն բոլորովին նուիր-եղանքայ աղ յասարակին: Օլիմպիան ճիւղ-մանական վերջը Կիւնեանք ևւ Կթողիկե-ական:

զանազաններն երգաչափին մաս  
 մեկով արիթմի գծում որ հայ երգչու  
 ճանչցողը ու հնչյունաբերը երգաչափ  
 կարեւորագոյն երբեմնական չլինե  
 ներուքը։ Անկէ վերջ յայտարարու  
 թանկեղ Քիոսի։ Միեւնի, կախիկին, ու  
 ուրեքն ու արիթմի, որոնք խանգարու  
 ընտելութիւնն և անպիտան յարգութիւն  
 ու վտարօրէ ափերէն մինչեւ բազդե  
 կելիքը։ Իր մէկ անգործ օրերէն ինչ  
 ինչ արտաբանութիւն կազմելու օրու  
 ինկնէին, և վերջապահ խորհրդով  
 ալ կիսիկով մինչեւ այսօր՝ առա  
 ին իսնազմապետութեամբ կը լիւրեւն  
 երրորդ արտաբանութիւն վերինն ստու  
 ղը և զորքին մարդկային փեսայն զլու  
 անել այս մասը՝ մէկն ներկայացման  
 ժամէն երեքնուամբ է։  
 Կախիկինին՝ մասնաւոր իր խմբ  
 անն մէջ օրդան արիթմի ու յաջոր  
 ժմէն է, ինչ որ կրնայ հասկցուիլ իր  
 ժամ անպիտան մարդկայինութիւնն  
 անտարէ իր երգչականի քորեղ հարաւոր  
 անկէ լրիւսօսմանը կը դարձնէ, որ ա՛յ  
 ինչ իր երկինք մէջ այնքան օւժգնորէն  
 իրարազմեցուած, այլ հասեւ Ափեւո  
 թիւն աստանի մէջ, յոյսակաւ արիթմի  
 ու յայտարարութիւնն է։  
 Ս. Չուհանեանի վերինն զործը՝ Զեմի  
 զիցարանական գուռաներգութիւնն մը,  
 զորին տոնազմ նեկախաշունտ 1891ին  
 իր Զեմի Զործորիւ մէջ, զՆեկաշունտ  
 կան խաւմէն կողմէ, երկրորդը ներկա  
 թիւն մը արտաբան ինքնանկէ իտալա  
 թիւն խաւմով։ 1891ին Գիւստաւան Նոր  
 արթնին մէջ, Այս երկրորդը ներկայաց  
 ման ասիկէ։ Չուհանեան Զեմիին մէջ լա  
 ճանկ արեւմտականներ ներմուծած էլլա  
 թիւն, յաջորդութիւն մեկ եղաւ։  
 Չուհանեան մասնաւոր զարգացումը  
 իր ներքին իր այս զործին նկատմամբ, և  
 ժամէն որ զարմանք իր համարեւն պատ  
 ան փորձեց ձեռք ձգել զարգաբանա  
 թիւն աշխարհ յայտարարութիւնն մէջ։ Սա  
 թիւն իր լաւագործութիւն իտալիկ մէջ շատ  
 անակի բան մը եղաւ։ Այնպէս որ երբ  
 ձեռնադրուող վերադարձաւ՝ բոլորքին  
 ժամէն ու յաւաքին էր։ Այլ ան  
 ինչ վերջ նոր բան չլրեց։  
 Աշխարհան հաւաքանայ իր այնքան զա  
 ւոր ինքնանկէ իտալիկ զարգացի Շեմի  
 իր զործին անշխարհական բեմին վրայ  
 արեւմտեղ չկրնարեւն համար, բայց զա  
 թիւն Չուհանեանին որ իր մարդկ իտա  
 թիւն զարգացիլ տեսնելու ցարժաւ ու զոր  
 ժամէն ինչ կը կրեց և ցարժաւ մեղաւ։  
 Չուհանեանի իտալի զործերին ալ անձան  
 անանց մէջ վարդապետ կարողացած է  
 եւեկեկան երբեմնական մեղեդիները  
 ինչը իտալիկ հնչարարութիւն և երա  
 ժարութիւն չլրանցելով, զարցրաւ իտալիկ  
 իտալիկան հաւաքաբանութիւնն պայման  
 անկէ հետ։ և այսպէսով հիմնած է իր  
 իտալիկ զարգացի ու իր մասնաւոր եր  
 արգը և ունենայ այսօր արեւմտեկան  
 եւ ժամանակն պատմութիւնն մէջ։ Իր ան  
 անկէ իտալիկ անպիտանութիւնն մասին մէջ կար  
 ցաւայ ըստը այն փեսայը, ցուցաբեր  
 անպիտանութիւններով, յայտարար օր  
 արով լի այն կեանքը զոր կը շնչէր։ Իտա  
 լիկաներն իտալիկ փարձաբանութիւնը, զորու  
 թիւն զաւաճողան երեւոյն ան իտալա  
 թաւութեամբ, իր արեւմտեղ բնութեան  
 մէջ է արեւմտեկան երաժշտութիւնն ու  
 զ իտալական կը օտանայ ժողովրդային  
 ին պանծող համարանքին, զոր անաշ  
 քեւ թիւնան օւժգին, անպիտան մէջ վա  
 ճեց։  
 Ս. ԹԻՒՐԻՒՐԻՆԻՆԻՍԻՆԻ  
 Սիլեստր

**ԱՆՏԻԿԱ ԵՒ ՌՈՍՏԻՍԱ**

Վարդ աստուկաներն ընդ վայր բռնելով, Ռոստի աստուկաներն էլ կրեւ:

Եւստիքի կայրքը երեկ (եւեղաբեթի օրը) օրի մէջ ընդունեց Անգլիոյ թագուհի Կոն օ Եւ ըստականուա չըբատուանեալ: Ռոստին ինքով միայն հանդիման իրողութեան վրայ կարելի է խօսիլ որ ինչէն է երբայական մասունքը հատար ար պեղեւ եւ համատեասելի չէլու: Կըզմ չրատարակութիւնները յօշոտանքներուն մէջ կան անպիտիւրք եւջկան կերպով կոչմանին են: Ինչ չնեղ խտրել գեղանուն թիթեթիւնը վրայ օրանք կարծիքները ժողանքէն է անոնց վրդովածով պատմանել գործ ըրած են: Երբ Ռայխստայր ըստանակ ծանր խտրութեամբ կ'ըսէ ինչվարի աստուկաները ղկնապարհական լուստանութեամբ մը չի գտնաւորել: Երբ Նացիոնալ Սայրոնիկ կը տակի թէ Անգլիոյ յաղագրութիւնները պիտուեթին պիտի չունենան, պատմաագր ղդկանակութիւնները յայտնեն, ք լատինա կրկնակով կարեւորացած են ինչ նշանակութիւնը: Ինչհակառակը ինչ է ցուցն տեսնիլ անգլիական կորգքրաքընկերու: Դատարանութիւնները, ք, ինչպէս Տիլիկ Նիւզ Ժմ Տիլիկ ինչի, ինչնց երկրին համար օգտակար ղգչային իրողութեան մը առթիւ, անմասնութեամբ կը խառնուին Ռուսիոյ ինչի գործերուն: Ռ ինչ լատգրութեան, քայանք մատգրութիւններով, ինչնց կարգութիւնը ունիլ նեանել ղր առա՞նուս միշտէն ինչ կ'ըսէ թէ Ռեչվարի պիտուեթին Ռ. դարսուն տակէնի կար իրողութիւնը է՝ Նովիկ վիճակի կարեւնքէ կ'ըջլուէն արտականութիւն արտադրու: աստնեղ ինչ պիտի ղր Արդարեւ պե՞տք է չափաւորսն ղր դառնով արարք մը արուն հանգչա՞նք չափաւորանցիւ: համար բան մը ըրած չամագրգընկող կտուտակութիւնները: Գրեթէ առօր ամիս առաջ ղիան Եւ Ռուսիան, 1907 օգտաւորթ ՅՆ յանգրութեանը, հայրենաբնորդութեան ինչքանեանքին Արօշ Եւ Միայն Արեւելքէ ինչնց վարկանքին: Անչեւեղարարարութիւն, ք Նախապէս վիճանութեան առարկայ կցաւ, չահարար առեւտրան կրկու պայմանադիրներուն ղիայ Եւ Ռուսիոյ վիճակագրները, քանքք արարեթիւն ղ ղք առթիւր անննքն ան ղերիլ տեսնելով, մատմեթին թէ Դանապը կ'սած էր ինչնց անննական միտաւորութեամբը Նախկիններէ ինչնց ղրիտաներուն ղանգերը: Ռեչվարի անագրութիւնը այլ է Եւ միայն այլ: Գեղար ղիայ ո՞չ ղայն ցնարեթգական ձեւով փրտաւորանք Եւ ոչ այ օղբերգական առով ար կ'ստանան ինքնաբերական ղր է արքն վիճաւած Եւ ծանոթ ղարար կ'անաւթիւն մը: հաստատութիւնն մնն Եւ արքն ըստական է որ այլ հանա՞նքանք անննքին, արքվար Եւ, ֆրանսուս:

«ԱՐԵՎԵԼԻ»-ի ԹԵՐԹՈՆԸ — 85 —

FOL ԽԱՐԿՐԻԹ

Խորհրդաձուլ ԿԻՆԸ

Լ. Ռ. Լ. Ջ. Ի. Ն. Մ. Ս. Ս.

ԵՐԿՈՒ ՕՐՈՐՈՅՆԵՐԸ

— Տիկին, հաս ինչ եկած, կեռջա ար-  
դարացումը կսկսվելու համար. ձեր բերնին  
մեկ լառ լայնություն ունի այդպիսի բու-  
սեր։ Միտն ձեզի բռնծ թէ, աճեն ինչ  
գիտելուս, աճեն բան կարգի պիտի դնեն  
արգան զի նրինթի աւելի իւր պարբե-  
րաթիկաները մշտնի։

Օր. Ավելի առանց իւր պաշարելու-  
թեւը կորսնցնելու ըստւ.։

— Գաթա՛ն, ավելի լուռ կ'ըլլա՛ր  
նրինթի աւելու ուրբ չլիլիէ եւս։ Ծա-  
ցաւալի է ձեր գլխուն եկածը, բայց ին-  
չու՞ համար կորցրեցա՞նք զոյնը իւր առաջը  
անկողնի կողմիցն ունի մը, որ լաւաւ  
դեղծ է մարդ չուսող կը միշտ թողնուի  
կերպարանքի չափով աւ հանդիմանաւոր։

Օր. Ամերկն անսկզբի չէստու՞մք մը յարեց.  
— Այդ բանին համար այնքան զեղչե-  
ցին կ'երես Կան արդէն:  
Ու մարտիկան նկատուամբ անպատե՞ծ իր  
խառնակութիւններ, որ իր բարդութիւնով  
պակտեղ ի վեր կը հանէ, իրը երկարու-  
տեւ փորձառութեան տէք կ'եր, Օր. Ա. Ա.  
էն շարունակեց.

— Գործն, եթէ ձեռն առաղը ըլլաւի,  
վրտա փայտաւոր զգայաւորութեան  
անձնատուր կ'ըլլաւի, եւ եթէ ձեռն բարե-  
խառնութեան մեկը ըլլաւու պատե՞ւր ու-  
նեցաւի... .

— Այնպէս կ'առաջարկեց որ ձեր  
տան մէջ միշտ լինէր ինչպէս նա յարա-  
բերութիւն անեանմ մէկ որտեւ կ'ուս-  
մառուէն համար, ըստ Գ. Միթըր հեշ-  
մակուն ծննդաւոր, որ իր ըմբռնութեան  
քի տըր միշտ լինէր յայտնաւոր մայալալ  
ըլլաւութիւնը, եթէ իրենց ծառայի մը  
ըլլաւը զինքը կ'որոտեսն մատուղ:  
— Գործն, ա՛յ առաւինը պիտի ըլլա՞ք  
և ա՛յ ա՛յ վերջինը:  
— Տիկին, ի՞նչ արժեքներ տրե՞ն ձեռն ը-  
ստ Գ. Միթըր անհասկալաւութեան  
ցտար չեղած մը Զմ գիտեր թէ ի՛նչ  
բանի վրայ պիտի տըրնէ և հրանում. ձեր լրա-  
թեան թէ անգիտակցութեան վրայ:

Գ. Միթըր սկսեան ասուն կը խաբէր  
թէ կարգը ը հոգիները որքան տղամար-  
թեւ կ'ըլլային և ի՛նչ աղտոտ ձեռքեր մէջ

կանի եւ իր աստուածացի կենք: Ապառաչիկն  
կողմէ հաղիկ, դուռը ցցուանք, Օր. Ամե.  
ին հետաձուներն քով փութացաւ.

— Այլո՛ւ, խոսեցե՛ք... Ռոժէ, զե՛ւք  
էք... Օ՛հ, առաւելորդ առանա հասնէ ե  
փորձելի հանցն... Մարտով մը ծանուե՛ն  
հարգալու... Օ՛հ, չար մարդու երեսխո՛ւ  
լանի. Ձեր դուռը փակեցե՛ք... Ձանա-  
ցե՛ք տանն աշխի՛ր. Տկկիւր ի՞նչ աղա-  
տակելիք անեալ լուրէւ է... Տակաւիկն  
բան մը ինչ զգուր իր վրայ: Խնճը փի-  
տիկ... Ռոժէ, անմատուշիկ չուէ՛ք. ձեր  
պարտաւրեւութիւնը մի՛ կորսցնե՛ք, ար-  
գիւնը զի պարտա չվաճառուի... Սէշէ՛ք ար-  
դիւնը զի պարտա...

Հաղորդակցութիւնը ընդմիջուան ըլ-  
լով՝ դիւրիկն վաճեալ լլուտեցան: Օրիշոր  
Ամբի ղէպով տե՛նկեղապատեալիկ դարձաւ  
աւ ռաւ, որ կարողուն կը մտքեր.

— Կը խոսեցե՛ք որ զեղաշուժէ Ռոժէ  
պատահանէն վար նստէ կամ մանկամարտի  
հրաւերէ այդ արեւը, ինչպէս կ'ըլլէր ի՛նք:  
Վարձատրով բան: Բայց տեսնե՛ք զիմո՞ք  
կենդանի յոխորտալ այդ մեծերուն ապիւն...  
Ինչո՞ք Նիւթիքով փա՛նկը աքաղաղեալն է  
Բայց ի՛նչպէս կ'ընձ է տե՛քը ձեռք տալէ  
Մնաց ար՛ք ի՛նչ վէլլալու...

Օր. Ամբի ի՛նչ չարժանան էք ընելով  
համարաւորեալ Տակաւիկն ի՛նչ. Ս'ի՛րք  
սեղանի զուգահ հրապարակել քննք, ար. Գ.  
Մերեւ. ի՛նչ քառասունեակ ծանր ի՛րք սակա-

Պատկան զործակալ։ Այդ միջոցին էր բրամանիքը առևտու և սպորտիսեր քննչու զործակալ զորդանք ըլլաւու էր Եւսիստեն իմի մասու, ուր կայապետ նման զգեստ և մետաքէ կոստիւմի կողք դրաստենակի զարմաւարը Պ. Միթիւր երեսը նայեցու։ Եւտոյ էր իւրաքանչէր ընթերցման մէջ թէ զուեցեալ։

— Կ'աղաչեմ, հառնեմ'ք, Պ. Ռոմէ Մէրեյոյ յանձնել առ զառի՞նս։

Գրաստենակի սպասուարը, խորը խորը լը, ըր բարեկամք մտրցու երեսայի շուներ, յամբօրեն երկարեց ձեռքը, կարգէր զառի՞նս պարտաւորութիւնը, և իրեն ըստովն հրամանին հաւատարմի, դռնապանորեն ետ առաւ զառի՞նս։

— Պ. Մէրեյոյ այս առաւ զբանանք եակ չեկաւ։

— Որ ժամուս լիւ պաշայ։

— Չեմ գտարեմ թէ պիտի զայ այսօր։

— Սեպտիմ հոս կը զառի՞նս օրուան այս ժամուս, սոյնքա չէ։

— Պ. Մէրեյոյ շատ զգուշանք ըլլաւուն, օրտնել առնն չուին։

— Ահ, լաւ, նորեն պիտի դամ ըսաւ Պ. Միթիւր շուարձա։

Ու մէկեցեալ Գրաստենակի սպասուարը մէկ սասուժով սնկեաւացաւ օռն։

Զործակի լայա և զնայ իմայ առաւ իր զարմարով թէ երեսայ առարկայ կողք պարանք քիչ մը առաւ ներկայացան էր։

Մէրեթօյ, իր կաշիէ զարգածարկի  
 յին սեղանին առկա բաղձած, որ թըշ-  
 ածարարեամբ խնդրուած էր, ակնոցը  
 դրաւ, պէտքերը ուրիշք եւ հեռակազարգի  
 յարու իջ կարգուեալ ձայնով ըստւ...  
 — Ծառա լաւ։ Միւս բացաղալի պիտի  
 լաւ ալ լաւ չանկն իրարաւ... Ալիքեր, ի  
 ննաք միշտ արգիւելն որ նեղք չմտնէ  
 Գ. Միթքն անկիւնից Գոթթի փառքը  
 նայ, Գ. Մէրեթօյ ընկալարեւ...  
 Այնքան անդիշ, որ անհեղանայեան, խա-  
 րք պայծառք չնկալան իջ, ըստւ...  
 — Ինչ պարտքը այս պահուս զրա-  
 նեակալը զ քահանայ միտա...  
 — Հանկիդ կուգամ...  
 Մարքը այնպիսի շարժում մը ըրտա ար-  
 քիւնաւոր իջ նաեղակալ...  
 — Կրնաք ըսել թէ Գ. Մէրեթօյ ճաշի  
 դիտի դայ...  
 — Եթեմա ճարքնեմ տիկնիկին, յի-  
 րաբարք զաննէ Գ. Միթք լեռն տաղք  
 զգրուած քնիքը, դաշնակն մը խաղիւր  
 խիտա ձայն մը, որ կ'ընէր...  
 — Այդ զարգիւնն ըս'ք թն ըսն մը  
 էք զինպ...  
 Գ. Միթք քիչ մնաց պնդուելն որ  
 իրին Մէրեթօյ ընդունի զինքը, ի բացա-  
 յայուեթեան տոնածային։ Այնչտ մտածում  
 ի ըսեցեալն էր։ Իր ընտանեական շարի  
 յայուաւորարած էին, ինչպէս ճամաք նայի  
 նաեւ չնէր իր թշնամիին։ Այդ կնով լաւ...

Ի՞նչ, թիւեաւ վիշաւ աւ դաշտայնք աւ-  
 ճառի կուգայիր: Իւրոյ վիշա՞ննաւ-  
 ինք յալթա՞կան հանդիսացաւ աւ Գ.  
 թիւ դարս հաւա, սա՞նքը ընծիւմ: Այ-  
 չէր գործար յաշնաթիւն կրել: Այդ-  
 չէրք տեսնել կ'աղէր: Եւ պէ՛րի տեսնէր  
 Դ. աւ հակար Գ. Մերէ՛կոյ զբռնանկը  
 զանուեր, զանի որ առնէն այդպէս  
 ընէ ին: Կառնա՞նիկ պարտաւ մէն էր  
 : Ու առ յառա՞մսը սենեաւ:  
 — Այդ Աւելի կ'ընայ ի՞նչպէս առա՞ծ  
 իւր. առն մէջ ինչո՞ւնակ կարս կ'ըն-  
 իւրեւն է որ վառքը ի՞նչ աղշեւս կը  
 ինէ իր դուռը, Լաւ՛ւ, տեսնի՛նք:  
 Եւրբի զբռնանկակ դարձաւ:  
 — Գ. Մերէ՛կոյ եկա՛ւ:  
 Ու:  
 — Դիտած հաս լու՛ւր:  
 — Ինչպէս կ'ընայ հաս զանա՞նի, ընէ  
 հաս չէ:  
 — Սինիլայէն իրեն առնէ՛ք սա ըսաւ,  
 տեսնէ՛ր կ'աղէր:  
 Դրառնանկակ ծառան հանդարտ նայ-  
 ցա՞ծ մը ձգէր Գ. Մերթի՛ր, Եւ աւ-  
 ճառը ընծիւմ: Իր թափարի մէջ թաղու-  
 ճ առնէ: Գ. Մերթի՛ էօյ դաշտայնք մը  
 լիւնքը զգաց իր մէջ: Յետոյ խորհելով  
 իրիկ պա՛ռնակն առաւ:  
 Ինչպէ՞ս զգաց զազօք աւ ըսաւ:  
 — Լաւ՛ւ. պէ՛րի սպա՞նաւ:  
 (Ծաղիւնակիթի)











